

Türkiye-Azerbaycan askeri ilişkileri - 1

Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinde en önemli gündem maddesi Azerbaycan Savunma Bakanı Sefer Ebiyev'in Ankara'ya gerçekleştirdiği ziyarettir. 7 Nisan 2011 tarihinde başlayan ziyaretinde Sefer Ebiyev ve beraberindeki heyet önce Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan ve Genelkurmay Başkanı Işık Koşaner, 8 Nisan 2011 tarihinde ise Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Savunma Bakanı Vecdi Gönül görüşmeler gerçekleştirdi. Görüşmelerde taraflar karşılıklı desteğe ve işbirliğine ilişkin bilinen görüşlerini tekrar vurguladılar. Askeri alanda ve savunma sanayi alanında işbirliğinin geliştirilmesi konusundaki kararlılık dile getirildi.

Görüşmelerde ve sonrasında konuşan Azerbaycan Savunma Bakanı Ebiyev devamlı ve her alandaki desteğinden dolayı Türkiye'ye teşekkür etti, aynı zamanda Azerbaycan Silahlı Kuvvetlerinin güçlenerek Ermenistan işgali altındaki topraklarını kurtarmak için tam hazır olduğunu ve Ermenistan'ın şartsız olarak toprakları terk etmemesi halinde gerekeni yapacağını vurguladı. Türkiye Cumhuriyeti Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün görüşmenin basına açık kısmında iki ülkenin askeri konuları arasında Azerbaycan'ın işgal altındaki topraklarını kurtarma konusunu da görüşeceklerini özel olarak ifade etmesi dikkat çekti

Azerbaycan Savunma Bakanı Sefer Ebiyev'in Türkiye ziyareti dikkatleri bir kez daha Türkiye-Azerbaycan askeri ilişkilerine yöneltti. Türkiye-Azerbaycan askeri ilişkilerinin yakın tarihini biraz da geniş bir çerçevede bakarak 20. yüzyılın başlarına kadar götürmek mümkündür. Azerbaycan Türklerinin Çanakkale savaşında yer almaları ve genel olarak Kurtuluş Savaşı'na Azerbaycan'dan verilen destek, Azerbaycan'da Ermenilerce gerçekleştirilen katliamların durdurulması ve Bakü'nün kurtuluşu için Anadolu'dan gelen askeri destek günümüzdeki sadece askeri ilişkilerin değil genel olarak ikili ilişkilerin psikolojik temellerini oluşturması bakımından da büyük önem taşımaktadır.

Ama ikili askeri ilişkilerin kurumsallaşması için Azerbaycan'ın bağımsızlığına yeniden kavuşması gerekmiştir. Daha bağımsızlık mücadelesi döneminde Ermenistan'ın toprak iddialarına ve saldırılarına hedef olan Azerbaycan için askeri ilişkiler özel önem taşımaktaydı. Yabancı ülkelerle geliştireceği askeri ilişkiler Azerbaycan için ordu kuruculuğu, işgale karşı direnme ve yeni strateji çizgi belirleme süreçlerinin bir parçası olma niteliğine de sahipti.

Türkiye ve Azerbaycan arasındaki resmi ilişkilerde askeri boyutun dile getirilmesi ilk kez 25 Ocak 1992'de Ankara'ya gelen Azerbaycan Devlet Başkanı Ayaz Muttalibov'un basın toplantısında bir soruya verdiği cevapla gerçekleşmiştir. Mütellibov acilen Azerbaycan'ı savunmak üzere ordu kurmaları gerektiğini belirterek, bu konuda Türk yetkililerle görüşüğünü ve Türkiye'nin bu konuda yardımcı olacağını belirtmiştir. Fakat bu demeç laftan öteye gitmemiş ve gerçeğe dönüşmemiştir. Ardından 3 Kasım 1992'de Türkiye'de temaslarını sürdürürken Azerbaycan Devlet Başkanı Elçibey iki ülke arasında askeri alanda işbirliğini geliştireceğini ifade etmiştir. Elçibey iktidarı döneminde Türk ordusundan emekli subaylar Azerbaycan ordusunun eğitim sürecine önemli katkılarda bulunurken, iki yüz Azerbaycanlı öğrenci de askeri okullarda eğitim almak üzere Türkiye'ye gönderilmiştir. Elçibey döneminde Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinin askeri boyutuna ilişkin beklentiler kimilerine göre Türkiye'deki yönetimlerin çekingen tavırları, kimilerine göre Elçibey'in beklentilerinin aşırı ve gerçekçi olmaması, kimilerine göre ise dönemin uluslararası şartları müsait

olmadığı için gerçekleşmemiştir. Askeri ilişkilerde gelişimin ivme kazanması süreci Haydar Aliyev iktidarı döneminde gerçekleşmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay yetkililerinin Azerbaycan ziyaretinin ardından 10 Haziran 1996'da Türkiye ve Azerbaycan arasında Ankara'da "Askeri Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması" imzalanmıştır. Anlaşmaya, Türkiye adına Genelkurmay Başkanı Orgeneral İsmail Hakkı Karadayı, Azerbaycan adına Savunma Bakanı Tümgeneral Sefer Ebiyev imza atmıştır. Genelkurmay Başkanı Karadayı imza töreninde yaptığı konuşmada, Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ilişkilerin müstesna bir yere sahip olduğunu ifade etmiştir. Sefer Ebiyev de imzalanan anlaşmanın Azerbaycan halkı ve Silahlı Kuvvetleri'nin hayatında tarihi bir olay olduğunu söylemiştir. 1997 yılında ise Azerbaycan-Türkiye sınır hattının iki tarafında kalan onar kilometrelik alan içinde yapılacak sivil ve askeri vasıtaların uçuşunu düzenleyen protokol ve strateji işbirliğinin genişletilmesine ilişkin ortak bildiri imzalanmıştır...